

O'zbekiston Respublikasi
Sog'liqni saqlash vazirining
2025 yil "23" iyundagi
180-sonli buyrug'iga
ilova

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

**RESPUBLIKA IXTISOSLASHTIRILGAN EPIDEMIOLOGIYA, MIKROBIOLOGIYA,
YUQUMLI VA PARAZITAR KASALLIKLAR ILMIY-AMALIY TIBBIYOT MARKAZI**

**«GRIPP VA BOSHQA O'RVI» NOZOLOGIYASI BO'YICHA
TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTI**

TOSHKENT 2025

«SADIQIYMAN»
RIEM Y. B. B. Virusologiya ITI
direktor
E. YUSUBAYEV
«_____» 2025 yil

**«GRIPP VA BOSHQA O‘RVI» NOZOLOGIYASI BO‘YICHA
TIBBIY XIZMAT KO‘RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTI**

TOSHKENT 2025

**MILLIY KLINIK STANDART NOZOLOGIYASINING NOMI (KODI), TASHXISLASH VA DAVOLASHGA JALB ETILADIGAN
MUTAXASSISLAR NOMI**

XKT 10/11 bo'yicha kodlash	Nozologiya nomi:	Mazkur nozologiya bo'yicha ambulator tashhisot bilan shug'ullanadigan mutaxassislar		Mazkur nozologiya bo'yicha stasionar sharoitda tashhislash va davolash bilan shug'ullanadigan mutaxassislar	
		Asosiy mutaxassis	Qo'shimcha mutaxassislar	Asosiy mutaxassis	Qo'shimcha mutaxassislar
J00-J06	Yuqori nafas yo'llari o'tkir respirator infeksiyalari				
J10	Gripp, aniqlangan mavsumiy gripp virusi keltirib chiqargan				
J10.0	Gripp pnevmoniya bilan, virus aniqlangan Grippoz (bronxo) pnevmoniya, aniqlangan mavsumiy gripp virusi				
J10.1	Gripp boshqa respirator ko'rinishlar bilan, aniqlangan mavsumiy gripp virusi Gripp, mavsumiy gripp virusi aniqlangan Grippoz: Yuqori nafas yo'llari o'tkir respirator infeksiyasi, mavsumiy gripp virusi aniqlangan	Oilaviy shifokor infeksionist	Pediatr Pul'monolog Gastroenterolog Nevropatolog Kardiolog Otorinolarinolog	Infeksionist	Gastroenterolog Nevropatolog Kardiolog Pul'monolog Otorinolarinolog Oftal'molog
J10.8	laringit, mavsumiy gripp virusi aniqlangan faringit, mavsumiy gripp virusi aniqlangan plevral suyuqlik, mavsumiy gripp virusi aniqlangan Gripp boshqa ko'rinishlar bilan, virus aniqlangan Ensefalopatiya, gripp keltirib chiqargan, mavsumiy gripp virusi aniqlangan Grippoz: • gastroenterit, mavsumiy gripp virusi aniqlangan • miokardit (o'tkir), mavsumiy gripp				

J11	virusi aniqlangan				
J11.0	Gripp, virus aniqlanmagan				
J11.8	Gripp pnevmoniya bilan, virus aniqlanmagan				
J20- J22	Gripp boshqa ko‘rinishlar bilan, virus aniqlanmagan Pastki nafas yo‘llari boshqa o‘tkir respirator infeksiyalari https://icd.who.int/browse11/1-m/ru				

GRIPP va O'RVi NOZOLOGIYA SI BO'YICHA TASHHISLASH, DAVOLASH, REABILITASIYA VA DISPANSERIZASIYA BO'YICHA CHORA-TADBIRLAR

Diagnostik choralar	Tibbiy xizmat nomi	Tibbiy yordam turi va darajasi					Tibbiy xizmat va tekshiruvlarning minimal soni	Davolashkursi
		Ambulator yordam		Stasionar yordam				
		QVP/OP	TYoM	Tuman (shahar) shifoxonasi	Viloyat tibbiyot muassasalari	Respublika tibbiyot muassasalari		
Asosiy mutaxassis (vrach) maslahat	Shikoyatlar va anamnez yig'ish	+	+	+	+	+	1-2	
	Ob'ektiv ko'rik	+	+	+	+	+	Har kuni bemor shifoxonadan chiqqunicha	Har kuni bemor shifoxonadan chiqqunicha
	Fizikal va klinik tekshiruv	+	+	+	+	+	Har kuni bemor shifoxonadan chiqqunicha	Har kuni bemor shifoxonadan chiqqunicha
	Shifokor infeksionist tomonidan har kunlik kuzatuv, hamda o'rt va kichk tibbiy bo'g'in tomonidan muolajalar va qo'llab-quvvatlovchi parvarish.			+	+	+	Har kuni bemor shifoxonadan chiqqunicha	Har kuni bemor shifoxonadan chiqqunicha
	Anesteziolog reanimatolog kuzatuv			+	+	+	Kasallik asoratli kechishida ko'rsatmalarga ko'ra	
Izoh: bemor murojaat qilganda xavf omilini aniqlash; tez va shoshilinch stasionar davolash tavsiya etiladi; stasionardan chiqqanda ambulator yordam biyicha tavsiyalar.								
Mutaxassis qo'shimcha maslahat	1. Shikoyat va anamnez yig'ish.	+	+	+	+	+	Ko'rsatmalarga ko'ra	
	2. Ob'ektiv ko'rik	+	+	+	+	+	Ko'rsatmalarga ko'ra	
	3. Fizikal va klinik tekshiruv	+	+	+	+	+	Ko'rsatmalarga ko'ra	
Izoh: (ko'rsatmalarga ko'ra) bemorda qo'shimcha boshqa yoki yondosh kasalliklar mavjud bo'lgan holtda ko'rsatmalarga ko'ra unga, Milliy klinik protokolda belgilangan, boshqa tegishli tor doiradagi mutahassislar ko'rigidan o'tish kerak; asoratlar aniqlanganda, bemorning ahvolidan kelib chiqib stasionar davolashga yuboriladi.								
Asosiy	Umumiy qon tahlili			+	+	+	1-2	

Laborator tekshiruvlar	Umumiy peshob tahlili			+	+	+	1-2	
Izoh: O'RVI va grippga shubha bo'lganda laborator tekshiruvlar ambulator sharoitda o'tkazilmaydi. Laborator tekshiruvlar stasionar sharoitda o'tkaziladi.								
Qo'shimcha Laborator tekshiruvlar	Bioximik tahlillar			+	+	+	Ko'rsatmalarga ko'ra	
	Koagulogramma (MNO, PTI)			+	+	+	1-2	
	Kreatinfosfokinaza MB fraksiyasi (KFK-MB)			+	+	+	Ko'rsatmalarga ko'ra	
	Qon elektrolitlari			+	+	+	Ko'rsatmalarga ko'ra	
Izoh: (Ko'rsatmalarga ko'ra). O'RVI va grippga shubha bo'lganda laborator tekshiruvlar ambulator sharoitda o'tkazilmaydi. Laborator tekshiruvlar stasionar sharoitda o'tkaziladi. Bemor maslahat qilingan vaqtda yondosh kasalliklar aqlanganda mavjud laborator tekshiruvlar tibbiyot muassasasi darajasida o'tkaziladi.								
Asosiy Instrumental tekshiruvlar								
Izoh:								
Qo'shimcha Instrumental tekshiruvlar	EKG			+	+	+	1	
	EEG			+	+	+	1	
	O'pka rentgenografiyasi			+	+	+	1	
	O'pka MRT, KT			+	+	+	Ko'rsatmalarga ko'ra	
	Pulsoksimetriyasi (SpO2)			+	+	+	1-2	
Izoh: (ko'rsatmalarga ko'ra) O'RVI va grippning instrumental tekshiruvi shifoxonada ko'rsatmalarga ko'ra tkaziladi. Boshqa darajadagi tibiyot muassasalarida davolanish uchun ko'rsatmalar mavjud bo'lganda tekshiru natijalari bilan yuboriladi. Qayta instrumental tashhisot tekshiruvi faqat soha bo'yicha mutahassisning ko'rsatmalariga ko'ra yoki stasionar davolash jarayonida o'tkaziladi.								
Shifoxonaga yotqizish va davolash uchun ko'rsatmalar: Bemorning og'ir ahvoli, xavf guruhi – 60 yoshdan katta, komorbid foni mavjudligi (metabolik sindrom, qandli diabet, kardiologik yoki pul'monologik patologiya va b.)								
Ambulator davolash uchun sharoit bo'lmaganda, 3 yoshgacha bo'lgan bolalar shifoxonaga yotqizilishi kerak								
Epidemiologik ko'rsatmalar								
Shikoyat va anamenz: gipertermiya, gemorragik sindrom, es-xush hiralashishi, meningizm, alahsirash, gipoksiya, yurak ritmi buzilishi, terining rangparligi yoki sianozi, diurez kamayishi, ko'ngil aynishi, qusish								
kasallik anamnezi: - kasallik o'tkir kuchli intoksikasiya bilan boshlanishi, nevrologik simptomatika qo'shilishi, nafas yetishmovchiligi va/yoki o'pka shishi belgilari mavjudligi, qon tufdash, bronxoobstruktiv sindrom, o'tkir shishli laringit, birlamchi yoki ikkilamchi pnevmoniyalar, yondosh bo'shliqlarning o'tkir yallig'lanishi								

Epidemiologik anamnez:

- O‘RVI va gripp bo‘lgan bemorlar bilan muloqot, kontakt s bol'nimi grippom ili ORVI, uyushgan guruhlarda kasallikning pandemik darajadagi holatlari

Fizikal tekshiruv:

- stabil gipertermiya 38° dan yuqori
  - meningeal belgilar;
  - gastrointestinal belgilar (ko‘ngil aynishi, qusish, ishtaxasizlik)
  - tinch holatda va/yoki jismoniy zo‘riqishda xansirash;
  - azob beruvchi yo‘tal (quruq, nam);
  - gipoksemiya (pul'soksimetri uchun ko‘rsatmalar <95%);
  - yurak ritmi buzilishi, tonlari bo‘g‘iqligi, EKGda o‘zgarishla;
  - peshobning sutkalik miqdori kamayishi, rangi va tiniqligi o‘zgarishi;
  - teri va/yoki shilliq qavatlarda gemorragik toshma

(DORI VOSITALAR BILAN DAVOLASH)

Davolash choralari (asosiy)		Tibbiy yordam turi va darajasi					Tibbiy xizmat va tekshiruvlarning minimal soni	Davolashkursi
		Ambulator yordam		Ambulator yordam				
Dori vositalarining nomlari (xalqaro patentlanmagan)	Tibbiy xizmat nomi	QVP/OP	TYoM	Tuman (shahar) shifoxonasi	Viloyat tibbiyot muassasalari	Respublika tibbiyot muassasalari		
Ozel'tamivir	75 mg kapsula ichga – 2 yoshdan kattalar uchun			+	+	+	150 mg	750 mg
Zanamivir	Rotadisk 7 yoshdan kattalar uchun			+	+	+	2-3 rotadisk	10 rotadisk
Baloksavir** marboksil	20mg, 40 mg tabl ichga 12 yoshdan katta bolalar uchun			+	+	+	20mg 40 mg	100 mg 200 mg
Affin tozalangan al'fa va gamma interferonlariga antitanachala	Tabl sxema bo'yicha 1 oylikdan katta bolalarga Tomchilar sxema bo'yicha 1 oylikdan katta bolalarga Tabl sxema bo'yicha 6 oylik bolalarga	+	+	+	+	+	3-8 tab 30-80 tomchi	20 tab 200 tomchi
Affin tozalangan** al'fa, gamma interferonlari,	Tabl sxema bo'yicha 6 oylik	+	+	+	+	+		

CD4 va gistaminga antitanachalar	bolalarga						3-8 tab	20 tab
Aminodigidro-ftalazindionnatriy	Supp.rek. (50 mg, 100 mg), m/i in'ek.uchun kukun (50 mg, 100 mg), tilosti tab. (25 mg)	+	+	+	+	+	Bolalarga: tab.-2, supp. va in'ek. -1 4, supp. va in'ek. -1.	Bolalarga: 40 tab, 10 flak, 10 supp Kattalarga 80 tab, 10 flak, 10 supp

Izoh: ** preparat O'zR Farmqo'mitasi tomonidan ro'yxatga olinmagan, biroq grippda 1A dalillik bazasiga ega.

Davolash choralari (qo'shimcha) Dori vositalari bilan davolash		Tez va shoshilinch tibbiy yordam turlari va darajalari					O'rtacha sutkalik doza	Kursli doza
		Ambulator yordam		Statsionar yordam				
Dori vositalarining nomlari (xalqaro patentlanmagan)	Dori vositalarini dozalash va qo'llash	QVP/OP	TYoM	Tuman (shahar) shifoxonasi	Viloyat tibbiyot muassasalari	Respublika tibbiyot muassasalari		
Enisamiyodid	Kaps. va tab. Bolalarga 12 yoshdan 250 mg., kattalarga 500 mg. sutkada 3 marta – 7 kun.	+	+	+	+	+	750 mg 1500 mg	5250 mg. 10500 mg.
Rutan	25 mg – 18 yoshgacha bolalarga, 100 mg 18 yoshdan kattalarga	+	+	+	+	+	75 mg 300 mg	750 mg 3000 mg
Interferon α2b	Supp. rekt. 2500ed	+	+	+	+	+	5000 ed gacha	150000-300000 ed
Ibuprofen	Susp. va tab. ichga qab.uchun. Susp. 100mg/5ml; tab. 200 mg;	+	+	+	+	+	400 mggacha 800 mggacha	Kerak bo'lsa
Parasetamol	Ichga qabul qilish uchun sirop 60 ml va 100ml, 5 ml da– 125 mg; ichga qabul qilish uchun	+	+	+	+	+	500 mg 0,8 g	Kerak bo'lsa

	tab. 0,2 g va 0,5 g; shamchalar rek.; in'ek uchun eritma (1 ml da 150 mg).						600 mg	
Antibiotiklar gripp va O'RVİ milliy protokoliga muvofiq	Tanlangan antibiotikka qarab, yo'riqnoma bo'yicha			+	+	+	Individual ko'rsatmalarga binoan	Individual ko'rsatmalarga binoan
Vitamin C	Tabl 500 mg	+	+	+	+	+	2000 mg gacha	Kerak bo'lsa
Izoh: (vositalarni qo'llash zarurligiga qarab mazkur kasallik bo'yicha Milliy klinik protokolga muvofiq)								

(SOG'LOMLASH TIRUVCHI OZIQLANTIRISH/PARHEZ)

Oziqlantirish tartibi	Tez va shoshilinch tibbiy yordam turlari va darajalari				
	Ambulator yordam		Statsionar yordam		
	QVP/OP	TYoM	Tuman (shahar) shifoxonasi	Viloyat tibbiyot muassasalari	Respublika tibbiyot muassasalari
Пархез столи ва унинг давомийлиги					
Sto№15.			+	+	+
Izoh:	Zarurart bo'lganda va kasallik belgilaridan kelib davolovchi shifor tavsiyasini hisobga olib chiqib parhez stoli o'zgartiriladi				

(DISPANSERIZASIYA)

BEMOR DISPANSERIZASIYA SI	Tibbiy xizmatlarning nomi	QVP/O	TYoM	Choralarning minimal soni	Dispanser kuzatuv davomiyligi
Izoh: Dispanser kuzatuv faqat kasallikning asoratli kechishi va tor doiradagi mutahassislar maslahati bilan ko'rsatmaga binoan.					

(REABILITASIYA) Izoh: Aniqlangan asortalardan kelib chiqib bemor shifokor nazorati ostida bo‘ladi - mutaxassislar (nevropatolog, kardiolog, otorinolaringolog, pul'monolog va b.). O‘RVI va grppda reabilitasiyaning mahsus yo‘nalishlari yo‘q. Reabilitasiya turlari bemorning shikoyatlari va klinik holatlaridan kelib chiqib tanlanadi.